

Egy űrlap Hszincsiangban

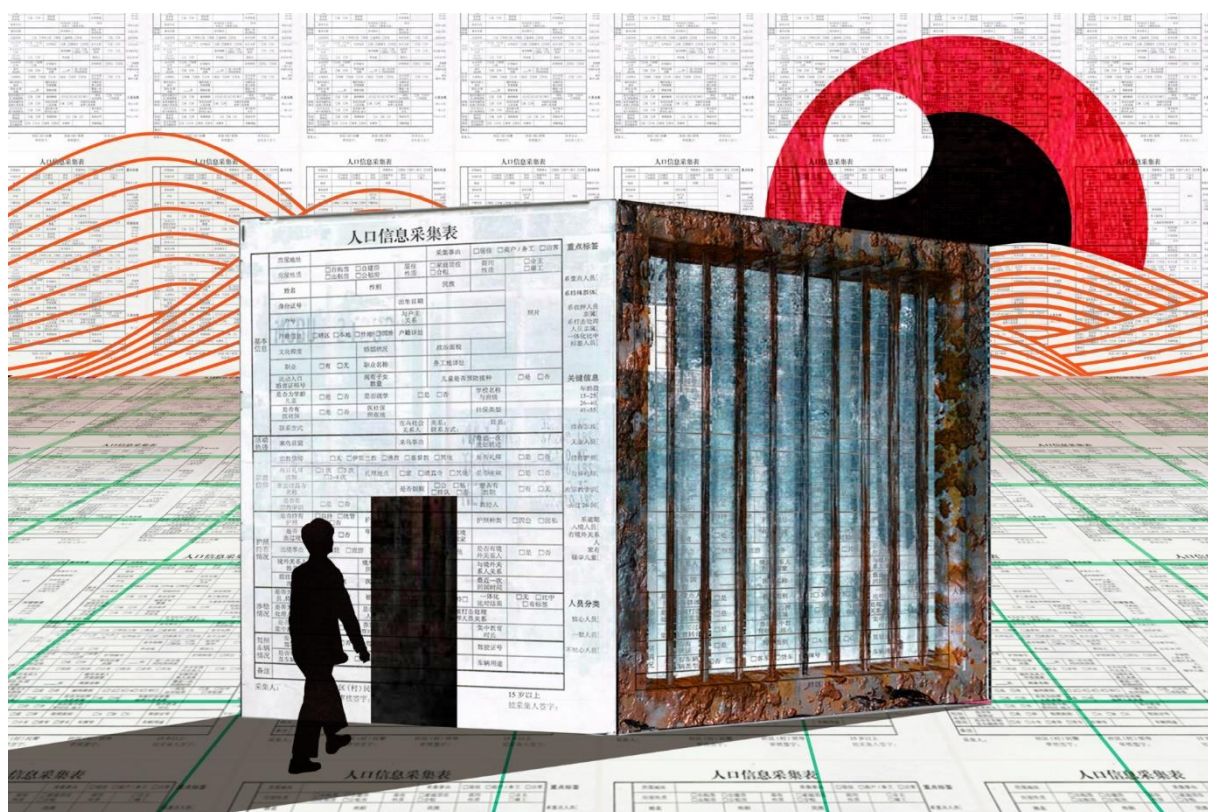
Egy költő, Kína üldözött ujjur közösségéből, egy hivatalos űrlap kitöltésére emlékezik

Tahir Hamut Izgil

2021.01.15

Tahir Hamut Izgil egy neves, modern Uyghur költő, fímkészítő, és aktivista

Eredeti cikkből, <https://newlinesmag.com/first-person/a-form-in-xinjiang/> fordította Csom Gyula

Joanna Andreasson illusztrációja a Newlines számára

2017. június 28-án 9 órakor Ürümcsi városában, a kínai Hszincsiang-ujgur autonóm régióban telefonhívást kaptam egy tisztviselőtől. Güljannak fogom hívni. A Kínai Kommunista Párt szomszédsági bizottságának kádere, a lakóépületünkben a lakók felügyeletéért felelős. Azt mondta nekem, hogy a feleségemnek és nekem egy óra múlva be kell mennünk a szomszédsági bizottság irodájába, és nem szabad késnünk.

Güljan, aki ujjur, nemrégiben csatlakozott ahhoz, amit többnyire úgy neveznek a „szerződött káder”. A szomszédsági bizottságunk tagjaként a hatóságok azzal bízták meg, hogy felügyelje a bérházunkat. Feladatának része volt, hogy ellátogasson hozzánk otthonunkba „rendszeres ellenőrzésre”, amelyet hetente kétszer tett meg. Kérdései a látogatások során mindig azzal kezdődtek, hogy vannak-e nehézségeink a háztartásunkban. Ezután tovább kérdezősködött, azzal folytatta például, hogy fogadtunk-e vendégeket a városon kívülről, vagy, tolakodóbb módon, várunk-e gyermeket a családtervezési politikán megengedetten felül. Szintúgy, mindig emlékezett arra, hogy megkérdezze, volt-e valaki, aki imádkozott a

háztartásunkban. Válaszainkat aprólékosan rögzítette egy jegyzetfüzetbe, amelyet mindig magánál tartott, miközben további információkra vadászva a lakásunkat fürkészte.

Feleségem, aki társaságkedvelő, elcsevegett Güljannal mindenféle személyes ügyekről. Güljan 2014-ben végzett az egyetemen, és nem talált olyan munkát, ami megfelelt volna az egyetemen folytatott tanulmányainak. (Soha nem mondta el nekünk, mit tanult, és nekünk kellemetlen lett volna megkérdeznünk.) Az ujugrok és más bennszülött muszlimok marginalizálódása és a bizalmatlanság irántuk egyre erősödött, és a munkahelyi diszkrimináció is terjedt. Sok ujugur csak azért végez az egyetemen, hogy utána a megélhetés miatt aggódjon. Egyéb munkalehetőség híján Güljan végül úgy döntött, hogy elfogadja ezt a szerződött káder pozíciót. A fizetés alacsony és a munka nehéz, de ha kitartana, keményen dolgozna és sikerülne letennie a közalkalmazotti vizsgát, akkor állandó alkalmazottként foglalkoztatnák, így biztosíthatná a megélhetését. Amennyire meg tudtam mondani, ez volt Güljan legfőbb vágya. Láttam őt néha egy bérház előtt állni, kék mappával a kezében, mintha csak várna valakit. Néha láttam őt, ahogy ki és be járkal a különböző háztartásokba a nap minden órájában. Feleségem, néha Güljan helyzetén sajnálkozva, azt mondta: "Ezeknek a szegény embereknek is nehéz!" Sok fiatal, mint Güljan, a szomszédsági bizottságunknál dolgozott. A kormány arra ösztönözte az ujugur friss diplomásokat, akik a munkakereséssel küszködtek, hogy ezekben a bizottságokban dolgozzanak.

Az ujugrok tömeges letartóztatása Hszincsiangban, ami április 25-én kezdődött, folytatódott. Az embereket telefonon idézték be a szomszédsági bizottság irodájába vagy a helyi rendőrkapitányságra. Azt mondják ilyenkor nekik, hogy „tanulni fognak”, mielőtt átszállítják őket koncentrációs táborokba, vagy, ahogy ők nevezik, „átnevelő táborokba”. Megkérdeztem Güljant, miért kell bemennünk az irodába. Bizonyára észrevette, hogy aggódom, ezért megpróbált megnyugtatni azzal, hogy csak egy űrlapot kell kitöltenünk és „nincs más”.

A szomszédsági bizottságok a KKP legkisebb olyan egységei, amiket a városok irányítására használnak. Adminisztratív célokból egy város kerületi bizottságokra bomlik, amelyek tovább utcakezelő bizottságokra bomlanak, amelyek pedig tovább szomszédsági bizottságokra bomlanak. Kína egyetlen állampolgára sem eshet ezen a osztályozási rendszeren kívülre, ugyanakkor az ezt megelőző három évben a szomszédsági bizottságok jelentősége és hatalma egyre nőtt. Ezek a bizottságok korábban három vagy négy főből álltak, és alig hívták fel magukra bárkinek is a figyelmét. 2017-re átlagosan 30-40 főre nőttek. A rendőrség szintén megerősítette a jelenlétét ezekben a bizottságokban, összekötő tiszteket jelöltek ki, akik idejüket megosztva a rendőrség és a szomszédsági bizottság irodája között töltötték. A szomszédsági bizottságok általában azokon a lakótelepeken belül bérelnek irodát, amelyeknek a felügyeletért felelősek.

Kádereik számára kijelölik azokat a családokat és kisvállalkozásokat, amelyeket figyelemmel kell kísérniük, amelynek során heti jelentéseket készítenek, és azokat benyújtják a szomszédsági bizottság felügyelőinek és a rendőrségnek. A jelentések fő célcsoportjai többnyire a lakásbérlők, az állandó munkahely nélküli emberek és a jámbor ujugrok, beleértve azokat is, akik naponta ötször imádkoznak, arcszörzetet növesztenek vagy hidzsábot viselnek. A közösség tagjai közül sokan úgy vélték, hogy az Ürümsziben zajló tömeges letartóztatások valamilyen módon kapcsolódnak ezekhez a jelentésekhez, amelyeket a bizottsági káderek a parancsnoki láncolatba iktattak.

Minden apartmanházban volt egy plakát, amelyen a rendőrök és a szomszédsági bizottság kádereinek arcképei és elérhetőségei szerepeltek. Ezek a plakátok emlékeztettek arra, hogy az érintett lakóházak lakói bármikor, amikor akarják, megkereshetik őket „bármiféle problémával”, ideértve azokat a problémákat is, amelyek akkor adódnak, amikor a szomszédok figyelemmel kísérik és feljelentik egymást a hatóságoknak.

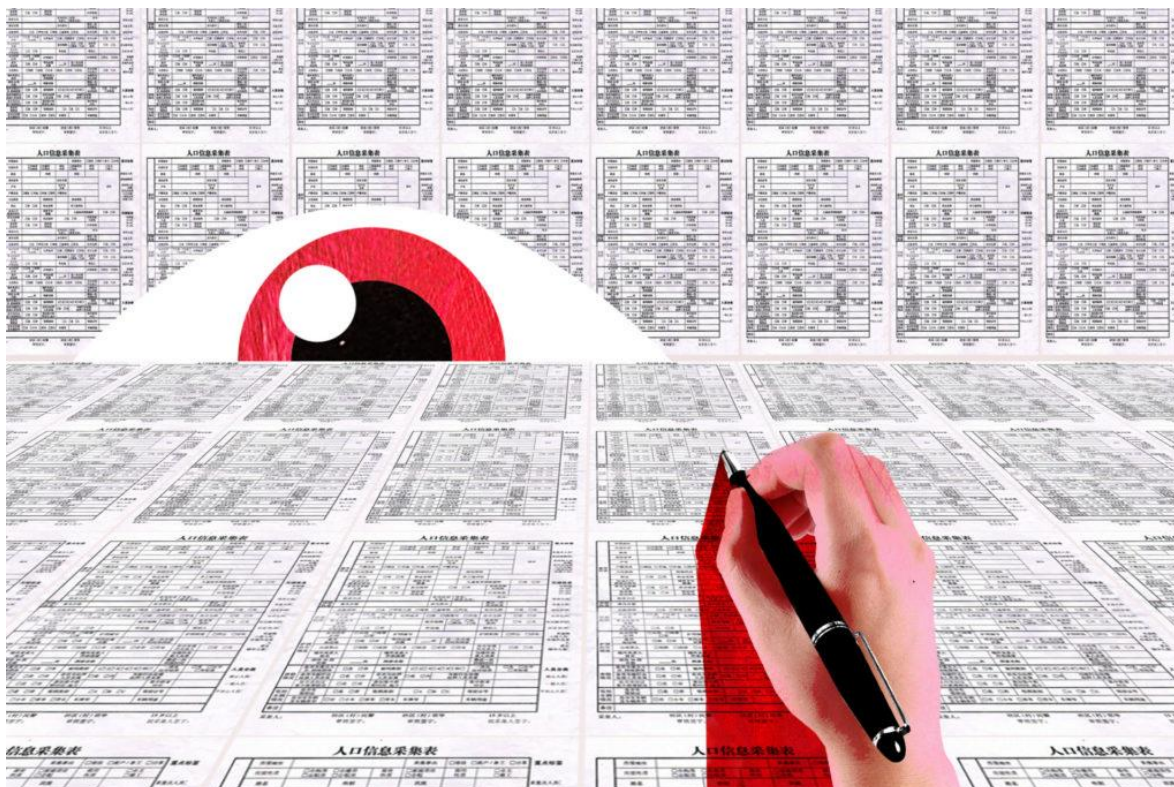
A feleségemmel időben megérkeztünk a szomszédsági bizottság irodájába. A hely nagy területen feküdt, sok kis irodával, amelyek közül néhány az igazgatóhoz és a rendőrséghez tartozott. A rendes káderek a kijelölt pultoknál dolgoztak egy közös területen. Nem sok ember volt, amikor megérkeztünk, de Güljan már várt ránk. Azonnal értesítette az illetékes rendőrtisztet - egy ujjur nőt, akit Adilének hívok. Minden, ami rendőrségi jóváhagyást igényelt, általában először rajta ment keresztül. Adile szintén rendszeresen látogatott minket a lakásunkban, hogy információkat gyűjtsön, így már ismerősök voltunk. Miután köszöntöttük egymást, Adile átnyújtott nekem négy példányt egy kínai nyelven írt nyomtatványból, aminek ez volt a címe: „Háztartási regisztrációs információgyűjtő űrlap”. Güljan elmagyarázta, hogy azonnal ki kell töltenünk ezeket, majd magunkra hagyott minket a feladattal, és visszatért az irodájába.

Korábban hallottam erről az űrlapról; az ürümcsi emberek április óta töltötték ki ezeket. Az utcán az a hír járta, hogy ez az űrlap kritikus szerepet játszott a tömeges letartóztatásokban, ami április végén kezdődött.

Azt is hallottam, hogy a régió rendőrsége egy internetes rendszert hozott létre az emberekről történő információk gyűjtéséhez. Ez a rendszer, amit többnyire Integrált Közös Műveleti Platformnak (IKMP) neveznek, a rendőrség eszköze lett annak érdekében, hogy megjelöljék az embereket a „fenyegetettségi szintjük” szerint, az űrlapról összegyűjtött információk alapján. Az emberek három kategória valamelyikébe eshetnek: a pirosok azok, akiket „veszélyesnek” jelölnek meg, a sárgák, akiket „gyanúsaknak”, a kékek pedig, akiket csak „megbízhatatlannak”. Minden ember kormány által kiállított személyi igazolványát összekapcsolták az IKMP-vel, így valahányszor átléptünk egy rendőrségi ellenőrző ponton, amelyhez igazolvány-ellenőrzésre volt szükség, a letartóztatásunkat kockáztattuk a besorolásunk miatt, ami számunkra ismeretlen volt. Az ujjurok ezeket a kategóriákat „pontoknak” nevezték. Így, amikor letartóztattak valakit, azt mondtuk: „Volt egy pont az igazolványán; ezért tartóztatták le”. Akkoriban, a legtöbb ember úgy vélte, hogy az űrlapon begyűjtött információk kizárólag az IKMP céljait, adminisztratív célokat szolgáltak. Néhány barátom meglepődött, amikor megtudta, hogy itt vagyunk júniusban, és én még nem töltöttem ki ezt az űrlapot. Magam sem értettem, hogy miért késlekednek beidézni a kitöltésre, és nem volt értelme csodálkozni, mert senki nem volt, aki megmagyarázza a dolgokat.

A szomszédsági bizottság irodájában leültünk egy óriási asztal mellé, ami középen állt. „Sietnünk kell. Hadd segítsek. Én kitöltöm a ti űrlapjaitokat, és ti majd kitölthetitek a két gyermeketeknek szóló űrlapot. Megvannak az alapvető adataitok, de majd kérdezek, ha valamit nem tudok” - mondta Güljan, türelmetlenül várva, hogy végig rohanhasson velünk a folyamaton. Gyorsan végig nyálazta a kék mappáját, és megtalálta családunk adatait, majd elkezdte kitölteni az űrlapot a nevünkben.

Joanna Andreasson illusztrációja a Newlines számára

Az egyoldalas űrlap hat különböző kategóriából állt, kezdve az egyértelmű „Alapvető információk” szakasztól: teljes név, cím, azonosító szám, foglalkozás és gyermekek száma. Ezután jött a „Tevékenységi engedély” rész, amely az ürüncsi érkezés dátumáról és okáról érdeklődött, valamint a városban végzett tevékenységekről. Ezután jött a „Vallásgyakorlás” rész, ami a vallásról érdeklődött, amiben az illető hisz, a gyakorlatokról, amiket követ, arról, hogy imádkozik-e vagy volt a mekkai zarándoklaton, rendelkezik-e vallási ismeretekkel, és ha igen, hol tanulta azt és kitől tanulta azt meg. Azt is megkérdezte, hogy járt-e az illető külföldön, és ha igen, hányszor, hol található az útlevele, valamint a tengerentúlon található kapcsolattartóinak listáját. Egyértelmű volt, hogy ez egy fontos szakasz.

Ezt követően jött az „Útlevelhasználát” rész, amely olyan útlevel-információkat gyűjtött össze, mint a nemzetközi utazási előzmények, az ilyen utazások oka, és hogy járt-e valaki a 26 ország bármelyikében, ami rajta van a „terrorlistán” - egy lista, amelyet később mutattak meg nekünk az interjú során.

A következő szakasz, az „Információ a stabilitásról” arról érdeklődött, hogy az IKMP-ban megjelölték-e az illetőt, mint olyat, akinek bűnügyi előtörténete van, vagy kapcsolatban áll-e olyasvalakivel, akinek bűnügyi előtörténete van, és volt-e már koncentrációs / „átnevelő” táborban, és ha igen, mi a tábor helye, dátuma és a tartózkodás időtartama.

Az utolsó szakasz, a „Jogosítvány és az autóhasználat” bekérte a vezetői engedély és a személyi jármű adatait.

Az űrlap jobb felső sarkában volt egy kis rész „Kritikus jelek” címmel. Ezen belül, méghozzá egymással szoros közelségben, ezek a rovatok szerepeltek: „Kritikus személy”, „Speciális csoport tagja”, „Fogvatartott hozzátartozója”, „Intézkedés alá vont hozzátartozója” és az „Integrált Közös Művelési Platformon megjelölt”. Ez alatt jelölő négyzetek következtek: „Kritikus információk”, valamint „Ujgur”, „Munkanélküli”, „Útlevelel rendelkezik”, „Minden nap imádkozik”, „Vallási ismeretekkel rendelkezik”, „Utazott a 26 országba”, „Több időt töltött külföldön, mint engedélyezett”, „Van tengerentúli kapcsolata”, és „Gyermekeket kivették az

állami oktatásból", mindegyiket nagy helyek követték a bejelölés érdekében. Bárki, aki ezt az űrlapot kitöltötte, azonnal felismerhette, hogy a „Kritikus jelek” és a „Kritikus információk” alatt felsorolt 13 kategóriát az illető politikai megbízhatóságának értékelésére használják. Azok a rovatok, amelyek ezeket a kategóriákat követték, a kategorizálás megerősítésére szolgáltak, és pontokat vontak le az illető politikai megbízhatóságából. A „kategorizálás” az alsó sarokban volt; „Megbízható”, „Átlagos” és „Megbízhatatlan” volt a lehetséges választás. Ezeket is üres helyek követték a jelölés érdekében. Ez a három kategória volt az egész űrlap végkövetkeztetése, egyszersmind annak legfontosabb része. A városban terjedő pletykák szerint, ha valakit „Megbízhatatlannak” vagy akárcsak „Átlagosnak” címkéznek, akkor őrizetbe veszik és „tanulni” küldik.

"Milyen vallásban hiszel?" kérdezte Güljan, hirtelen furcsa arccal. Éppen ezt a kategóriát töltötte ki a nyomtatványon. "Semmilyenben" mondtam határozottan. A feleségem döbbenten fordította felém az arcát. "Nem hiszünk egyetlen vallásban sem a családukban" tettem hozzá. Güljan a feleségemre nézett. A feleségem ekkor megértett engem, és egyetértésként bólintott egyet a fejével, de nem tudta azt kimondani: „Nem, nem hiszünk semmilyen vallásban”. Annak ellenére, hogy Güljan tisztában volt azzal, hogy hazudunk, folytatta az űrlap kitöltését anélkül, hogy ellenőrizte volna az állításunkat. Ebben a pillanatban Adile kijött az irodájából és odajött hozzánk. Egy ideig bámulta az űrlapot, amelyet kitöltöttünk, majd visszatért az irodájába.

„Járt már valaha a 26 ország bármelyikében?” kérdezte tőlem Güljan. „Melyek azok az országok?” kérdeztem tőle. Kihúzott egy papírlapot az iratgyűjtőjéből, és átnyújtotta nekem. Kínai nyelven írták: „26 ország, amelyek kapcsolatban állnak a terrorizmussal”, és a következő országokat tartalmazta: Algéria, Afganisztán, Azerbajdzsán, Egyiptom, Pakisztán, Kazahsztán, Kirgizisztán, Kenya, Líbia, Dél-Szudán, Nigéria, Szaúd-Arábia, Szomália, Tádzsikisztán, Törökország, Türkmenisztán, Üzbegisztán, Szíria, Jemen, Irak, Irán, Malajzia, Indonézia, Thaiföld, Oroszország és az Egyesült Arab Emírségek. Más szavakkal, a kínai kormány potenciálisan terrorista címkét tett minden ujgurra, aki a 26 ország bármelyikében járt. A kínaiak számára ezek az országok jelentették a terrorizmus forrását is. „Amikor tavaly Európába mentünk egy turistacsoporttal, átmentünk Törökországon” törekedtem arra, hogy Törökország úgy hangozzon, mint az utunk egy jelentéktelen állomása. Valóban, amikor egy 15 napos túrán vettünk részt öt európai országban, köztük Olaszországban, Németországban, Hollandiában, Belgiumban és Franciaországban, egy éjszakát Isztambulban kellett töltenünk, majd másnap Rómába repültünk, mert nem voltak közvetlen járatok Ürümsiből Olaszországba. Hazatérőben Ürümsibe, Párizsból Isztambulba mentünk, és pár napot a török városban töltöttünk. Nem sok időt töltöttünk Isztambulban, inkább csak a vásárlásra kaptunk időt, mivel az ujgurok szerették a török árukat. „Ez is számít” mondta Güljan anélkül, hogy felnézett volna – arrogánsnak és magabiztosnak tűnt. Ezt a fajta durva arroganciát a kommunista párt kádere és a rendőrség gyakran mutatta. Megdöbbentem a hirtelen durva válaszáról, mivel általában egy újonc alkalmazottnak tűnt, félénknek, és bizonytalan személynek. Úgy éreztem, legyőztek.

Miután kitöltöttük az űrlapot, Güljan minden részletet alaposan megvizsgált. Aztán aláírtuk a nevünket.

Dél volt, amikor a feleségemmel elhagytuk a szomszédsági bizottság irodáját. Hazasétáltunk. A feleségem csendesen kimondta: "Ó Allah, kérlek, bocsáss meg nekünk!" Legbelül én is ugyanezt mondtam. Valahogy csökkentette a bűntudat súlyát, amelyet éreztem.

Az űrlap kitöltésének idején történt néhány további aggasztó esemény is. Sok barátomat és ismerősömet sorban egymásután őrizetbe vették. Én is érzékeltem az őrizetbevétel veszélyét, a családomat érő fenyegetést.

Sok habozás után végül úgy döntöttünk, hogy elhagyjuk Kínát.

2017. szeptember 25-én az egész családom, két lányom, a feleségem és én turistavízummal az Egyesült Államokba érkeztünk. Nem sokkal ezután benyújtottuk a menedékjog iránti kérelmünket az Egyesült Államok kormányához, mint oly sok más uigur.

Aztán egy új életet kezdtünk egy teljesen furcsa országban.